

'Onderhandelaarsakkoord'

Verder bouwen aan toekomstbestendig waterbeheer

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Coalitie van Water Natuurlijk, CDA, PvdA en de geborgde fractie Landbouw, Natuur en Economie

Mei 2019

Inhoud

Kiezer gaat voor een duurzaam, groen waterschap.....	2
We leven in dynamische tijden	2
Divers beheergebied vraagt om gebiedsgericht maatwerk	2
Een akkoord op hoofdlijnen: geeft richting én ruimte voor samenwerking	3
Wat voor waterschap willen we zijn	3
Waterveiligheid: risico van overstromingen beperken	4
Gezuiverd afvalwater	4
Voldoende water, niet teveel en niet te weinig.....	4
Gezond water voor mens, plant en dier.....	6
Genieten van water; kleine moeite, groot plezier!	7
Cultuurhistorie; zichtbaar en beleefbaar	7
Bewust leven met water: jubileumjaar 2022 (900 jaar waterbeheer).....	8
Duurzaam als uitgangspunt.....	9
Biodiversiteit in stand houden en versterken	9
Verder werken aan remmen bodemdaling	10
Het waterschap als partner in de regio	11
Ontwikkeling van de organisatie	11
Strategisch investeren middels asset management.....	12
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	12
Algemene uitgangspunten voor ons werk aan water	13
Financiën	13
Samenwerken aan toekomstbestendig waterbeheer.....	15
Afkortingenlijst	17

Kiezer gaat voor een duurzaam, groen waterschap

Bij een hoge verkiezingsopkomst hebben veel inwoners van de Stichtse Rijnlanden op 20 maart hun stem uitgebracht voor één van de deelnemende waterschapspartijen. Het beeld dat uit de verkiezingsuitslag naar voren komt is dat de meerderheid van de mensen een stem heeft gegeven voor een duurzaam, groen waterschap. Na de informatieve ronde langs alle partijen is de informateur tot het advies gekomen om door te gaan met de huidige coalitie van Water Natuurlijk, CDA, PvdA en de geborgde fractie Landbouw, Natuur en Economie om hiermee recht te doen aan de verkiezingsuitslag en te werken aan een duurzaam en groen waterschap met continuïteit in beleid en uitvoering.

We leven in dynamische tijden

We krijgen te maken met toenemende effecten van de klimaatverandering, wat zich kan uiten in langdurige periodes van droogte en kortstondige periodes van veel neerslag en hoge rivierwaterafvoeren. Daarbij daalt de bodem in het veenweidegebied, stijgt de zeespiegel, staat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater onder druk en neemt de biodiversiteit steeds verder af. In het werkgebied van het waterschap neemt de bedrijvigheid toe, wordt de infrastructuur uitgebreid en zullen grote aantallen woningen worden gebouwd. Daarom is klimaatbestendig bouwen belangrijk. Bovendien vraagt om meer bergingscapaciteit van oppervlaktewater, meer zuiveringscapaciteit en neemt de behoefte om te recreëren toe. De bevolking wordt gemiddeld ouder, wat o.a. leidt tot toename van medicijnresten in het rioolwater. De noodzaak tot verdere verduurzaming, het sluiten van kringlopen en aanpassing aan klimaatverandering beïnvloedt het werk van het waterschap. De transitie naar duurzame energie en terugwinning van grondstoffen uit afvalwater zijn daar voorbeelden van.

Het is een grote uitdaging om onder deze veranderende omstandigheden de taken van het waterschap goed te vervullen en daarbij de lasten voor burger, grondgebruiker en ondernemer beheersbaar te houden.

Divers beheergebied vraagt om gebiedsgericht maatwerk

Het beheergebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is divers qua grondslag en kenmerken. Van de hoge zandgronden op de Utrechtse Heuvelrug waar het water diep in de grond zit, via de voormalige moerassen in het Langbroekerweteringgebied, het kleinschalige rivierengebied van de Kromme Rijn, het stedelijke gebied van Houten, Utrecht, IJsselstein en Nieuwegein naar de veenweidegebieden in de Lopikerwaard en rondom Woerden. Deze gebieden hebben ieder hun eigen dynamiek en problematiek, maar voor alle gebieden geldt dat water een belangrijke drager van een veilige, gezonde en prettige leefomgeving is. Voor nu en in de toekomst.

In het oosten is de grootste opgave de verwevenheid van functies met verschillende eisen aan het waterbeheer met als vraagstuk de wijze hoe we hierin kunnen en willen faciliteren. Op de Heuvelrug staat infiltreren van hemelwater voorop, op de flanken werken wij aan een combinatie van watersysteemherstel, vasthouden van water in natuurgebieden en goede waterhuishouding voor agrarische functies. In het Kromme Rijngebied voeren wij het gesprek met de gebiedspartijen over waterbeschikbaarheid.

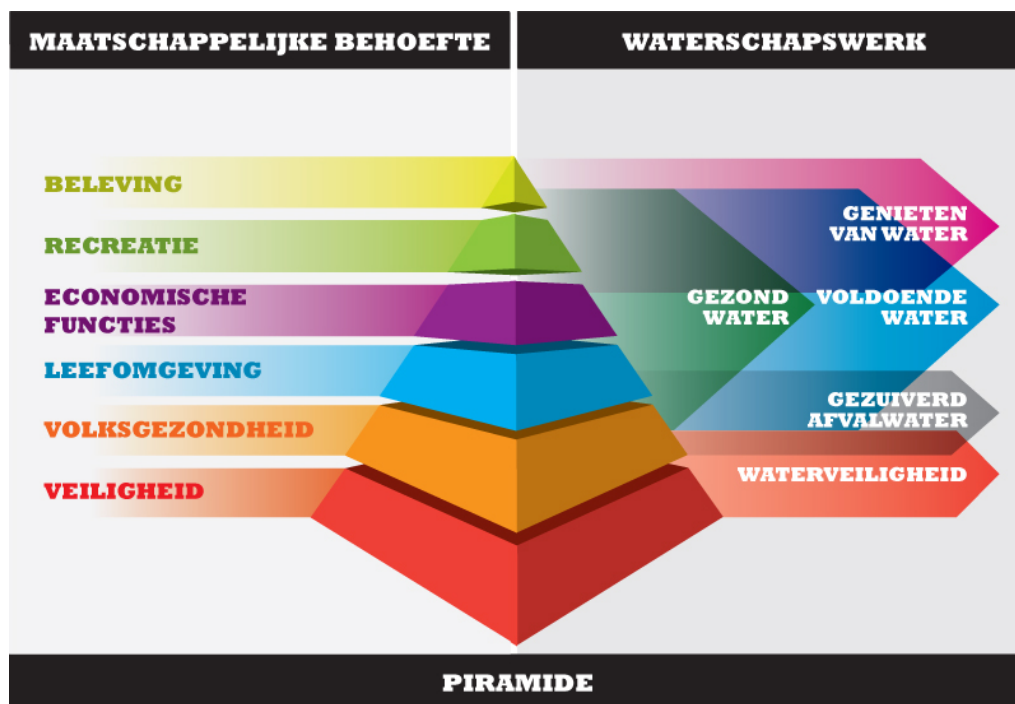
Wateropgaven voor de stedelijke kern van het gebied zijn de slechte tot matige waterkwaliteit, het kostbare beheer en onderhoud en de gevoeligheid voor hevige neerslag en hittestress. Conform het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie moeten overheden, bedrijven en inwoners maatregelen nemen om de negatieve gevolgen van te veel en te weinig water te voorkomen. De wateropgaven van het

stedelijk gebied zijn dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van waterschap en gemeenten, maar we hebben de bedrijven en inwoners daar hard bij nodig.

In het westen, het veenweidegebied, luistert het waterbeheer heel nauw om verdroging tegen te gaan, CO2-emissie te beperken en wateroverlast te voorkomen. De (ongelijk)zakkende veenbodem zorgt daarbij voor steeds hogere kosten in het waterbeheer, maar ook aan wegen en huizen. Het remmen van de bodemdaling is een belangrijke opgave in dit gebied.

Een akkoord op hoofdlijnen: geeft richting én ruimte voor samenwerking

In een dynamische regio en een dynamische tijd willen we sturen op de hoofdlijnen en focus aanbrenge, maar ook ruimte bieden voor initiatieven en creatieve oplossingen. Dit akkoord biedt richting voor de komende vier jaren en is een uitnodiging om samen met alle partijen te werken aan toekomstbestendig waterbeheer. De verdere uitwerking van het akkoord vindt plaats binnen de planning and control-cyclus. Halverwege de bestuursperiode kijken we waar we staan en sturen bij waar nodig.

Bron: Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021

Wat voor waterschap willen we zijn

Met de piramide uit onze 'Waterkoers' hebben we inzichtelijk gemaakt voor welke maatschappelijke behoeften we werken aan waterbeheer. We zetten komende jaren in op duurzaam en robuust waterbeheer, klimaatadaptatie, gezond water en de transitie naar een moderne open overheid. 'Samen doen' is ons motto en we versterken de koers om samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en mede-overheden te werken aan een waterbewuste, aantrekkelijke en toekomstbestendige regio. Constructief samenwerken staat bij ons voorop. Hoewel we in samenwerken de meerwaarde zoeken, blijven we wel verantwoordelijk voor de eigen waterschapstaken. We stellen kaders waar nodig en handhaven deze indien nodig. Van andere partijen verwachten we dat zij ook hun verantwoordelijkheid nemen. Binnen ons eigen werk leggen we de verbinding tussen de verschillende waterschapsdoelen uit de piramide en maken afwegingen tussen deze doelen inzichtelijk bij besluiten. We werken doelmatig

en transparant en geven kosteneffectief invulling aan waterbeheer. We treden daarbij op als een collegiaal bestuur op basis van gelijkwaardigheid.

Werken aan water

Waterveiligheid: risico van overstromingen beperken

Het waterschap werkt gebiedsoverstijgend aan de waterveiligheid. Dit doen we door onze primaire kering te versterken volgens de eisen uit de Delta programma en het Nationaal Waterplan. De komende jaren voeren we daarvoor dijkversterkingen uit binnen het project Sterke Lekdijk. Hiermee zorgen we niet alleen voor een beter beschermingsniveau voor ons eigen beheergebied, maar ook voor een groot deel van West-Nederland.

- We werken aan een sterke en aantrekkelijke Lekdijk die voldoet aan de gestelde normen, binnen de gestelde beschikbare middelen, met oog voor de ruimtelijke kwaliteit en meekoppelkansen, in samenspraak met belanghebbenden.
- We streven naar bloemrijke dijken.
- Risico's van overstromingen zijn nooit helemaal uit te sluiten. Hiervoor heeft het waterschap een professionele calamiteitenorganisatie, die op regionaal en landelijk niveau bijdraagt aan het voorkomen en minimaliseren van gevolgen van een overstroming en andere crises.
- Het terugdringen van de muskusrattenpopulatie tot aan de landsgrenzen is de beste optie voor de waterveiligheid, maar ook voor het beperken van het aantal te vangen dieren. Daarom werken we de komende jaren aan het terugdringen van de muskusrattenpopulatie tot aan de landsgrenzen en dragen bij aan de handhaving hiervan. We streven naar een professionele muskusrattenbeheerorganisatie, waarbij we werken aan het minimaliseren van dierenleed, het aantal bijvangsten, schade, risico's en kosten.
- Bij nieuwbouw en groot onderhoud van onze waterschapswerken bekijken we of het nemen van preventieve maatregelen tegen gravende dieren effectief is.

Gezuiverd afvalwater

Onze doelstelling is gezuiverd afvalwater voor gezond oppervlaktewater tegen maatschappelijke aanvaardbare kosten. We voldoen aan de wettelijke eisen voor gezuiverd afvalwater en zetten in op het terugdringen van milieuvreemde stoffen in het water, zoals medicijnresten en plastics.

- We participeren actief in onderzoek en volgen nauwlettend de maatschappelijke discussie omtrent aanpak van nieuwe stoffen.
- We informeren inwoners en ketenpartners en stimuleren hen maatregelen aan de bron te treffen binnen het eigen handelingsperspectief.
- Op het moment dat er meer kennis is over aanvullende zuivering vanuit de landelijke pilots, bekijken we hoe dit kunnen uitrollen binnen het eigen beheergebied.
- Bij investeringen op onze rioolwaterzuiveringen kijken we of het mogelijk en doelmatig is om aanvullende zuivering voor nieuwe stoffen, zoals medicijnresten en plastics te realiseren.
- We continueren de afvalwaterakkoorden.

Voldoende water, niet teveel en niet te weinig

De Stichtse Rijnlanden is verantwoordelijk voor een uitgebreid watersysteem van sloten, wetingen en kanalen en de daarbij behorende kunstwerken zoals duikers, stuwen, sluisen en gemalen. Het waterschap werkt via deze 'assets' aan voldoende water voor de functies en de kenmerken van het

gebied. Hiermee zorgen we dat het gebied geschikt is om in te wonen, werken en recreëren. Ontwikkelingen zoals de klimaatverandering en de zakkende veenbodem dagen het waterbeheer in toenemende mate uit en laten de kosten stijgen.

- In een nieuw beleidsprogramma klimaatadaptatie ontwikkelen we korte termijn maatregelen en (middel)lange termijn strategieën voor klimaatadaptatie. Hierin werken we uit hoe om te gaan met watertekort en wateroverlast, bieden inzicht in de waterbeschikbaarheid en gaan een risicodialoog aan met maatschappelijke partijen. Samen met onze partners, zoals gemeenten, provincies, woningbouwcoöperaties en terreinbeherende organisaties, geven we vorm aan adaptief waterbeheer. We zoeken samen naar functiecombinaties en meekoppelkansen met natuurwaarden zoals klimaatbuffers rond natuurgebieden, combinatie met ooibossen en (tijdelijke) waterberging binnen polders.
- We werken met de waterbeheerders om ons heen om gezamenlijk vorm te geven aan het waterbeheer en optimalisaties te zoeken waar dat kan. Dit doen we onder meer binnen het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie en Zoetwater, Slim watermanagement en Toekomstbestendig AmsterdamRijnkanaal/Noordzeekanaal.
- We werken samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland verder aan het vergroten van de aanvoercapaciteit van zoetwater naar West-Nederland tijdens calamiteiten binnen het project KWA+ (Klimaatbestendige Wateraanvoer). Tegelijk nemen we het initiatief om samen met andere betrokken waterschappen en Rijkswaterstaat tot een gezamenlijk standpunt te komen over het realiseren van een meer structurele vorm van zoetwateraanvoer (POA, AORTA), waarbij we de belangen van zoetwater voorziening, ons eigen waterbeheer, waterkwaliteit, ecologie en (maatschappelijke) kosten en baten in samenhang bekijken.
- We toetsen onze regionale keringen op de nieuwe provinciale normen en anticiperen hierin op het goed in beeld krijgen van de verbeteropgave voor deze keringen.
- We willen waterkwantiteits- en waterkwaliteitsproblemen voorkomen. Daarom zetten we in op het tijdig baggeren en bestrijden van invasieve en schadelijke exoten om het ontstaan van knelpunten in het waterbeheer tegen te gaan.
- Bij actualisatie van de legger lijken er watergangen gedempt te zijn die volgens de oude legger nog water zijn. Waar dat gebeurd is zonder vergunning gaan we met de eigenaar kijken of dit vergunbaar is onder de geldende voorwaarden zoals vervangend water graven. Daar waar dit niet mogelijk is, of de eigenaar niet wil, moet de demping ongedaan worden gemaakt.
- We streven ernaar om samen met gemeenten regenwater af te koppelen waar dat kan en om verhardingen te vervangen door waterdoorlatende structuren om regenwater te laten infiltreren.
- We evalueren het werken met de nieuwe Keur en straks de waterverordening onder de Omgevingswet.

Gezond water voor mens, plant en dier

Goede waterkwaliteit is belangrijk voor mens, plant en dier. Het waterschap werkt aan gezond en zichtbaar water in de stad en op het platteland. Zelf werkt het waterschap aan waterkwaliteit via de rioolwaterzuiveringen, het eigen beheer en de inrichting van het watersysteem en daarnaast sturen we op activiteiten door derden.

- We werken aan een goede waterkwaliteit in ál onze wateren.
- Voor de derde planperiode van de Europese Kaderrichtlijn water (KRW) komen we via integrale gebiedsprocessen tot een pakket van passende maatregelen om de waterkwaliteitsdoelen te realiseren (voor zover het waterschap daarvoor verantwoordelijk is). We kijken hoe we hierin maatregelen, die bewezen effectief zijn, verder kunnen uitrollen in het beheergebied.
- Voor noodzakelijke waterkwaliteitsmaatregelen die niet vóór 2027 kunnen worden uitgevoerd, stellen we een redeneerlijn op voor disproportionele kosten, binnen de kaders van de KRW, afgestemd met onze partners.
- We implementeren een nieuw meetplan waterkwaliteit. De verkregen data binnen dit meetplan geven onder meer beter zicht op de kwaliteit in onze wateren en het effect van getroffen maatregelen.
- Binnen het meetplan waterkwaliteit maken we ruimte voor ‘citizen science’ om samen met inwoners, ondernemers, agrariërs en grondeigenaren inzicht te creëren in de lokale waterkwaliteit. En om het effect van eigen handelen gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit inzichtelijk te maken.
- Met de impulsregeling ‘waterkwaliteit in de stad’ werken we samen met gemeenten aan gezond en zichtbaar water in de stad.
- Vanuit de afspraken in de Green deal ‘Sportvisserij Loodvrij’ stimuleren we de visserij binnen ons beheergebied om het gebruik van vislood zo snel mogelijk uit te faseren.

Genieten van water; kleine moeite, groot plezier!

Varen, vissen, zwemmen, wandelen of schaatsen, het kan allemaal in ons waterrijke gebied. Maar het kan nog beter. Wij willen de inwoners en bezoekers van ons werkgebied laten genieten van water in een gezonde en veilige leefomgeving. Zo kan het waterschap zijn werk zichtbaar maken, het waterbewustzijn vergroten en anderen stimuleren een bijdrage te leveren aan een goed en gezond watersysteem.

- Wij faciliteren verschillende vormen van recreatie die een bijdrage leveren aan genieten van water. Wij stellen hiervoor onze (publieke) eigendommen open voor recreatief medegebruik. Voorwaarden hierbij zijn dat de waterhuishoudkundige functie en de veiligheid geborgd is en er geen onevenredige hinderlijke gevolgen zijn voor de omgeving.
- Het oppervlaktewater in ons gebied wordt steeds schoner en mensen willen graag overal kunnen zwemmen. Het waterschap controleert de zwemwaterkwaliteit alleen op de provinciaal aangewezen zwemlocaties. Zwemmen op andere plekken is voor eigen risico.
- Het waterschap werkt samen met de visserij in de Visstandbeheercommissie aan een goede visstand die in balans is met de omgeving en past bij de ecologische doelen van het water. In samenspraak met de visserij leggen we deze ambities vast in een visstandbeheerplan.
- De wens om te varen bekijken we vanuit de doelstellingen en waarden van het water die gekoppeld zijn aan onze watertaken. Ook cumulatieve effecten van de verschillende recreatievormen zijn een punt van aandacht. Met de gemeenten aan de Kromme Rijn gaan we in gesprek over varen op de Kromme Rijn, onder andere over emissieloos varen.

Cultuurhistorie; zichtbaar en beleefbaar

Peilschaalhuisjes, verhoefslagpalen, molens en stoomgemalen: ons gebied telt honderden van deze cultuurhistorisch waardevolle elementen. Binnen de relevante projecten en op bijzondere locaties van het waterschap willen we in samenspraak met de omgeving cultuurhistorie, landschap en natuur zichtbaar en beleefbaar maken.

- Het waterschap voert een helder en actief beleid in het kader van het zichtbaar en beleefbaar maken van cultuurhistorie. Dit betreft zowel het beheer als de publieke toegankelijkheid. We zoeken hierbij de samenwerking met derden en andere overheden en staan open voor initiatieven van andere partijen.
- We hanteren een zorgplicht voor het behoud van onze eigen cultuurhistorisch erfgoed.
- Waar zich kansen voor doen, herstellen we de sprengen in ons gebied.

Bewust leven met water: jubileumjaar 2022 (900 jaar waterbeheer)

Waterschappen zijn ontstaan vanuit het besef dat door gezamenlijke inspanning het land beter bewoonbaar en bruikbaar zal zijn. Tegenwoordig zijn Nederlanders weinig waterbewust. Ze zijn vaak niet bekend met de uitdagingen van water in relatie tot de plek waar ze wonen en hoe ze waterbewust kunnen handelen.

Bewustzijn bij inwoners en daar naar handelen is echter essentieel om ook in de toekomst op een effectieve en betaalbare manier om te gaan met de uitdagingen van modern waterbeheer. Het waterschap wil het waterbewustzijn vergroten en mensen meer betrekken bij de opgaven van het waterschap. Dit doen we door te laten zien wat we doen en waarom en door anderen te stimuleren zelf een bijdrage te leveren.

- Met de aandacht en activiteiten van 2022 vergroten we het bewustzijn op een laagdrempelige manier. Door samen te werken met de vieringen; Utrecht 900, 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie (OHW), Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW), verkrijgen we een groter podium waarop we aan waterbewustzijn kunnen werken. Via gezamenlijke acties creëren we meerwaarde op het gebied van recreatie en cultuurhistorie, educatie en werken we samen aan een veilige, gezonde en prettige leefomgeving.
- Het waterschap is volwaardig deelnemer aan bovenstaande drie gremia en zal meedoen in gezamenlijke evenementen en uitingen. Het waterschap maakt een eigen projectenboek met daarin alle eigen initiatieven en alle samenwerkingsactiviteiten om 2022 betekenis te geven. Belangrijk aspect in de uitingen en gezamenlijke acties is dat deze een meerwaarde moeten hebben en bijdragen aan de zichtbaarheid van het waterschap. We ontplooiën een aantal activiteiten gericht op cultuurhistorie en het waterschap.
- Communicatie met inwoners in het werkgebied is van groot belang voor het realiseren van waterbewustzijn. Er wordt een communicatieplan opgesteld waarin de communicatieve aspecten van de in deze paragraaf opgenomen activiteiten in samenhang worden opgenomen rekening houdend met de verschillende doelgroepen.
- Via de scholen en opleidingen proberen we jongeren door middel van waterlessen, stageplekken en traineeships te interesseren voor alle aspecten van het water.

Duurzaam als uitgangspunt

Duurzaam werken is een randvoorwaardelijk onderdeel van het werk van het waterschap. In de komende vier jaar willen we focus houden op de speerpunten uit het programma duurzaamheid: energieneutraal, broeikasgasreductie, grondstoffen hoogwaardiger benutten en duurzaam GWW (grond-, weg-, en waterbouw). We willen onze eigen bedrijfsvoering verder verduurzamen en voegen biodiversiteit toe als één van de speerpunten van ons duurzaamheidsbeleid.

- Het waterschap is in 2030 energieneutraal. Onze energievraag willen we dan voor 100% dekken vanuit eigen opwekking. Hierbij zetten we in op het gebruik van onze eigen assets én op de kansen die de regio biedt. Voorstellen die naar het algemeen bestuur worden gebracht hebben een goede business case. Het waterschap werkt in het komende jaar een routekaart 2030 uit met potenties en focusprojecten hoe energieneutraal te worden. Hierin is specifiek aandacht voor de aanvullende energievraag als gevolg van het terugwinnen van grondstoffen en het aanvullend zuiveren van microverontreinigingen.
- We zijn actieve deelnemer in de Regionale energiestrategie (RES) van de U16.
- We gaan samen met gemeente en woningbouwcoöperaties na waar we restwarmte van onze zuiveringen kunnen benutten ten behoeve van de energietransitie (Aquathermie).
- We onderzoeken samen met andere waterschappen, overheden, STOWA, terreinbeherende organisaties en het bedrijfsleven, welke grondstoffen potentie hebben voor een waardevolle terugwinning. Dit doen we binnen een breder landelijk kader. Onze focus ligt hierbij in eerste instantie op cellulose, alginaat en biomassa. We maken een investeringsplan voor het benutten van grondstoffen met een business case en met risicoparagraaf en leggen dat voor aan het algemeen bestuur. We werken daarnaast samen met de andere waterschappen aan het vormgeven van een afzetmarkt voor de grondstoffen en verdergaande kennisontwikkeling.
- Duurzaam grond-, weg en waterbouw (GWW) hoort bij ons werk. Via duurzaam opdrachtgeverschap werken we onder andere aan de doelstelling om circulair te werken. We maken hiervoor een grondstofstromenkaart. We leiden onze mensen op om duurzaam GWW goed in onze eigen werkzaamheden mee te nemen en we dagen de markt uit om duurzaam te werken. De consequenties van het duurzaamheidsbeleid nemen we mee in onze investeringsvoorstellen.
- We werken verder aan de verduurzaming van onze bedrijfsvoering. Hiervoor halen we best practices op bij andere bedrijven en overheden en passen die waar mogelijk toe.

Biodiversiteit in stand houden en versterken

Biodiversiteit is een regulier onderdeel van ons duurzaamheidsprogramma. We willen met onze werkzaamheden de biodiversiteit in stand houden en versterken.

- We stellen een agenda biodiversiteit op waarin we uitwerken hoe we binnen het eigen beheer, onderhoud en inrichting werken aan deze opgave, bijvoorbeeld via ecologisch beheer.
- Waar we met andere overheden, terreinbeheerders en maatschappelijke organisaties natuur en biodiversiteit kunnen bevorderen binnen de eigen taken, geven we hier invulling aan. Op eigen terrein zorgen we voor bloemen en kruiden voor een gezonde insectenstand, met uitzondering van de strategische ruilgronden.
- In overleg met gemeenten en uitvoerders bekijken we waar we het beleid nog beter naar opdracht en uitvoering kunnen vertalen.

Verder werken aan remmen bodemdaling

In 2016 (in de position paper 'elke centimeter telt') heeft het waterschap samen met de omgeving de ambitie neergezet om de bodemdaling te vertragen met tenminste 25% in 2050 ten opzichte van het huidige tempo. De beweging die hierdoor op gang is gekomen willen we blijven faciliteren. Als we zien wat er intussen allemaal in beweging is gekomen, vinden we ook dat een grotere ambitie wenselijk is: 50% vertraging van de huidige bodemdaling in 2030.

- We versterken onze huidige inzet op het remmen van bodemdaling. We richten ons op agrarische bedrijfstypen die een bijdrage kunnen leveren aan de bevordering van de gestelde doelen ten aanzien van het remmen van bodemdaling én op waterkwaliteit en duurzaamheidsopgaven als meekoppelkansen voor het gebied.
- Kijkend naar en lerend van onze en andere pilots gaan we verder met het gepast uitrollen van bodemdalingremmende maatregelen.
- Er wordt volop geëxperimenteerd met (gestuurde) onderwaterdrainage. We zien dit niet als de enige mogelijkheid. We oefenen ook onze invloed uit om alternatieven voor remmen van bodemdaling in pilots te krijgen. Ook door actief te participeren in discussies over het gebruik van de grond.
- Het waterschap heeft de verantwoordelijkheid voor het waterbeheer. Bij de ontwikkelingen en de pilots blijven wij letten op de consequenties voor het waterbeheer.
- We faciliteren de huidige functies met het oog op de toekomst. We kijken daarbij ook naar onze eigen instrumenten zoals peilindexatie en andere vormen van peilbeheer zoals dynamisch peilbeheer.
- We stimuleren de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen met als resultaat bodemdalingremmende maatregelen, zoals een pilot met inzet van CO2-credits.
- Bij peilbesluiten wegen we de gevolgen voor klimaat en bodemdaling standaard mee. We ontwikkelen een visie hoe we in de toekomst met ons peilbeheer om gaan in het licht van een robuust watersysteem, klimaatverandering en duurzaamheid.

Het waterschap als partner in de regio

Samenwerken zit in het DNA van De Stichtse Rijnlanden. De steeds complexere wateropgaven, de grote woningbouwopgave, de ontwikkelingen in het landelijk gebied en de toenemende recreatiebehoefte hebben invloed op ons waterbeheer en maken een goede samenwerking tussen overheden en andere partijen, zoals bedrijven en terreinbeheerders, ook noodzakelijk. We vinden het belangrijk om in contact te staan met de buitenwereld en actief het gesprek op te zoeken.

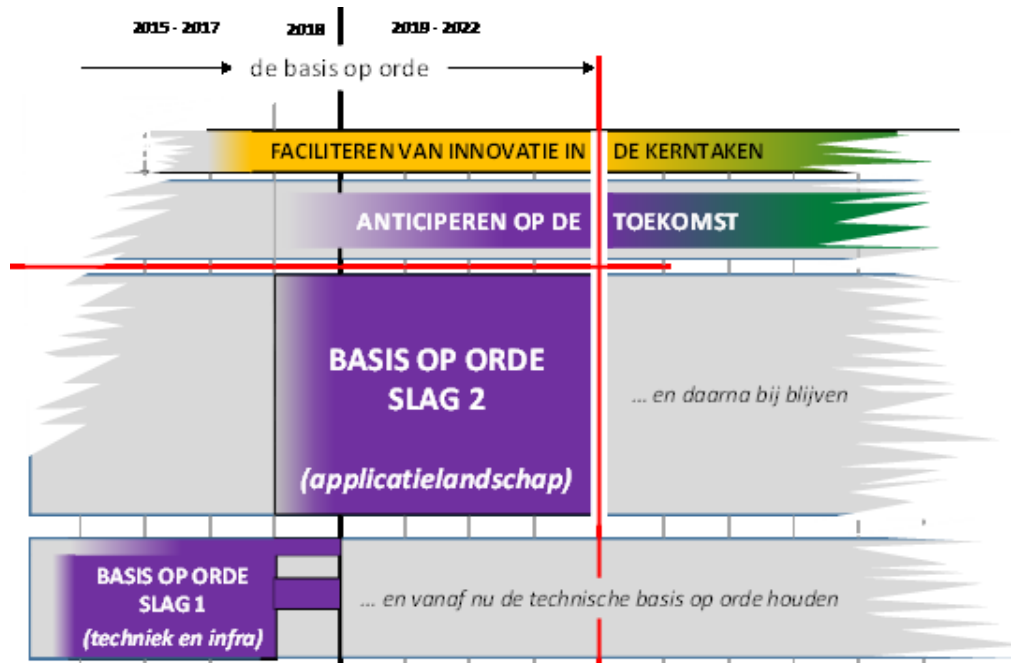
- We willen regelmatig met de verschillende partijen in het beheergebied bestuurlijk om tafel zitten en voor deze partijen ook een bestuurlijk aanspreekpunt zijn.
- Het waterschap vertegenwoordigt in verschillende netwerken het waterbelang. Het waterschap zet zich als waterdeskundige in om in alle fasen van het proces de kennis over en het belang van water goed in plannen van mede-overheden te krijgen.
- Hiervoor werken we samen met gemeenten en provincies en leveren een bijdrage aan de omgevingsvisies en –plannen. De wateragenda vormt de basis voor onze inzet in de omgevingsplannen.
- We leveren als waterschap bouwstenen voor langetermijnvisies over ruimtelijke ontwikkeling in gebieden waarvan we zien dat functies op lange termijn qua waterhuishouding niet houdbaar zijn. We gaan hierover actief in gesprek met gemeenten en provincie.
- We maken een samenwerkingsoverzicht waarin we onze inzet in de verschillende gremia voor het komende jaar prioriteren vanuit de opgaven en kansen. Dit samenwerkingsoverzicht wordt jaarlijks herijkt.

Ontwikkeling van de organisatie

Met alle opgaven en bestuurlijke ambities wordt er de komende jaren veel gevraagd van de ambtelijke organisatie. Afgelopen jaren is hiervoor een organisatieverandering ingezet. Van een technische introverte organisatie is de organisatie aan het groeien naar een beheer-, ontwikkel- en projectenorganisatie. De groei van de organisatie en het groeiend aantal taken trekt een wissel op de organisatie waarvoor versterkingen noodzakelijk zijn. Tegelijk voltrekt zich ook een digitale transformatie in de maatschappij. Daarmee nemen de mogelijkheden in en verwachtingen over het werk van het waterschap erg snel toe. De aansluiting bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet, voldoen aan de eisen voor cybersecurity en de baseline van de Unie van Waterschappen zijn bijvoorbeeld grote opgaven voor het waterschap op het vlak van digitalisering. Dit vraagt een andere manier van werken: een digitaal vaardige organisatie, het goed managen van onze data, het beter inrichten van onze werkprocessen. Duidelijk is dat hier een grote opgave ligt, maar de concreetheid ontbreekt nog.

- Om de komende jaren gesteld te staan voor de opgaven moet er een slag gemaakt worden in de vaardigheden van de werknemers en moet de organisatie op een aantal plekken versterkt worden. Hiervoor investeren we in de organisatie.
- Stuurbaarheid, beheersbaarheid en transparantie van de werkzaamheden zijn aandachtspunten bij onze groeiende organisatie, waarbij inzicht in kosten en tijdsbesteding nodig is.
- Om invulling te kunnen geven aan de digitaliseringsopgaven voor het waterschap starten we een programma waarbinnen de opgaven verder concreet gemaakt worden. Binnen dit programma (kwartiersmakersfase) werken we aan het op orde krijgen van het datamanagement en cyber security als belangrijke speerpunten.

- Na de kwartiermakersfase is naar verwachting een impuls nodig om de benodigde transformatie binnen de organisatie vorm te geven. De hiervoor benodigde investeringen worden inzichtelijk gemaakt binnen de kwartiermakersfase.
- Een moderne overheid is een transparante en toegankelijke overheid. Naast de benodigde acties voor de aansluiting op het digitaal stelsel omgevingswet, werken we verder aan het beschikbaar stellen van onze data via open data en het goed informeren en faciliteren van de inwoner via onze website.

Strategisch investeren middels asset management

De komende jaren doet het waterschap een groot aantal investeringen binnen de grote projecten en groot onderhoud of ontwikkelprogramma's. Het waterschap implementeert asset management voor keringen, oevers, kunstwerken en zuiveringstechnische werken. Doel is om nu en in de toekomst de gewenste prestaties te leveren tegen de laagst mogelijke (integrale) kosten bij een beheersbaar risicoprofiel.

- Op bestuurlijk niveau worden de kaders voor asset management vastgesteld, waaronder de kaders voor de prestaties, de kosten en het risicoprofiel. Vanuit doelmatig en kosten effectief waterbeheer willen we onze doelen en maatschappelijke meerwaarde bereiken tegen overall de laagste kosten per jaar over de totale levensduur.
- Grond is als asset categorie juist nu van belang door de grote opgaven voor de Lekdijk en de regionale keringen. Het streven is om 'tijdig voldoende strategische grond' in eigendom te hebben. De actualisatie van de nota grondbeleid moet hierbij betrokken worden.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het waterschap heeft maatschappelijk een voorbeeldfunctie als het gaat om verantwoord ondernemen. Hieronder verstaan we niet alleen duurzaamheid, maar ook de sociale component van ondernemen.

- We zetten het social return beleid uit het vorige coalitieakkoord door. We bieden hiermee mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen binnen de werkzaamheden van en door het waterschap.
- We geven invulling aan de participatiewet én we investeren in stagiaires en trainees om hiermee naar de toekomst ook kwalitatief goed personeel aan ons te kunnen binden.
- We willen onze omvangrijke kennis over waterbeheer internationaal delen en tegelijk ook onze eigen organisatie verrijken met de kennis en ervaring van het internationaal samenwerken. We voeren onze internationale activiteiten uit binnen Blue Deal-verband.
- Er wordt een standaard uitgewerkt voor de MVO-paragraaf op bestuursvoorstellen, inclusief duurzaamheidseffecten. Deze uitwerking wordt afgestemd met het algemeen bestuur.

Algemene uitgangspunten voor ons werk aan water

Verdeling van de lasten en lusten

De waterschapsactiviteiten realiseren het publieke belang van voldoende water van voldoende kwaliteit op het juiste moment op de juiste plaats. De lasten worden verdeeld over inwoners, woningeigenaren, bedrijven(inclusief agrarische) en mede- overheden op basis van de uitgangspunten van de Kostentoeidelingsverordening. Als extra inspanningen worden gevraagd ten behoeve van een bepaalde doelgroep, vindt overleg plaats over de verdeling van de extra kosten.

Evaluatie subsidieregelingen

Er zijn op dit moment verschillende subsidieregelingen om waterschapsdoelen mede door inzet van anderen te realiseren (b.v. Impulsregeling, groenblauwe diensten, blauwe burgerdiensten etc.). We gaan deze regelingen periodiek op hun doeltreffendheid en kosteneffectiviteit evalueren en besluiten of ze worden voortgezet.

Meekoppelkansen HWBP en overige projecten

In de komende bestuursperiode werken we aan een aantal grote projecten, waaronder het project 'Sterke Lekdijk'. Financiering voor 'Sterke Lekdijk' vindt plaats uit het Hoogwaterbeschermings-programma, waarbij 10% voor rekening van het waterschap komt. Meekoppelkansen en aanvullende uitgangspunten door ons of derde partijen kunnen financiële gevolgen hebben, die niet door het HWBP worden vergoed. Uitgangspunt is dat meekoppelkansen van derden van eigen financiering worden voorzien. Dit uitgangspunt geldt ook voor andere projecten. Eigen aanvullende wensen worden tijdig aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Financiën

Het beeld in de huidige meerjarenbegroting van ons waterschap is tweeledig: oplopende kosten en druk op de belastingtarieven binnen de watersysteemheffing. Daar tegenover staat een redelijk stabiel kostenniveau en ruimte in de belastingtarieven aan de kant van de zuiveringsheffing. Dat beeld wordt bevestigd bij het opstellen van de Voorjaarsnota 2019 en van dit coalitieakkoord: de kostenverhogende ontwikkelingen doen zich vooral voor in de watersysteemheffing. Juist daarom zijn een helder financieel perspectief en heldere afspraken over zowel de ontwikkeling van de kosten maar vooral ook over de dekking van deze kosten van groot belang voor dit coalitieakkoord.

Bij het financieel perspectief voor de periode 2020-2023 is de door het algemeen bestuur vastgestelde Begroting 2019 het uitgangspunt. Deze begroting wordt geactualiseerd door de Voorjaarsnota 2019. In deze Voorjaarsnota zijn de onontkoombare en onuitstelbare ontwikkelingen

opgenomen en verwerkt in het financieel kader ten behoeve van de begroting van 2020. Binnen dit akkoord heeft de coalitie in aanvulling daarop ook andere ontwikkelingen afgewogen en een aantal daarvan wordt via dit akkoord voor nadere uitwerking in de concept-Begroting 2020 ingebracht.

We bouwen voort op het gedegen financieel beleid van het algemeen bestuur van de afgelopen jaren. We beogen hiermee een kostendekkende, gelijkmatige en voorspelbare ontwikkeling van de waterschapslasten.

Voor de lastenontwikkeling voor de komende 4 jaar spreken we een plafond af van 4% stijging per jaar van de totale belastingopbrengsten voor het waterschap. Als er buitengewone ontwikkelingen zijn, die deze afspraak onder druk zetten, voeren we daarover een discussie in het algemeen bestuur.

Bij de begroting van 2020 hanteren we deze maximale stijging van de belastingopbrengsten bij de verwerking van de ontwikkelingen die voortvloeien uit het huidige beleid die in Voorjaarsnota 2019 zijn opgenomen (categorie 1, 2 en 4) en de ontwikkelingen uit dit coalitieakkoord.

Een aandachtspunt is het tarief van de categorie Ongebouwd. Dit tarief is in 2019 nog niet kostendekkend. Tevens ligt de dekkingsgraad van egalisereserves van deze categorie lager dan de bandbreedte van -20% tot +20%. Daarom houden we voor de tariefstelling Ongebouwd voor 2020 vast aan een tariefsverhoging van 9,5%, conform de motie Ongebouwd. Vervolgens beoordelen we jaarlijks of kan worden overgegaan op een meer gematigde tariefontwikkeling. Hiermee willen we voorkomen dat het tarief onnodig veel hoger wordt dan kostendekkend. Een strikte voorwaarde hierbij is wel dat de egalisereserve uiterlijk in 2023 binnen bandbreedte wordt gebracht.

We hanteren een strak budgetbeheer. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Tegenvallers worden in beginsel binnen het programma opgevangen. Meevallers vallen vrij ten gunste van de algemene middelen voor de bredere afweging door het algemeen bestuur;
- Meevallers incasseren we op het moment dat ze werkelijk gerealiseerd zijn en we anticiperen op tegenvallers zodra die zich aandienen;
- Structurele kosten worden gedekt door structurele inkomsten;
- Incidentele kosten kunnen ook gedekt worden door incidenteel beschikbare middelen;
- Uitgangspunt blijft een ratio voor het weerstandvermogen van minimaal 1.4 en maximaal 2.0.

Bij krapte in het meerjarig financieel kader (uitgaande van de 4 x 4% ontwikkeling van de belastingopbrengsten) wordt eerst gekeken binnen de bestaande begroting door een "Oud voor Nieuw analyse". Voor incidentele uitgaven kunnen egalisereserves worden benut, als laatste komt een eventuele verlaging van de ratio weerstandvermogen binnen de bandbreedte in beeld.

Om dit budgetbeheer mogelijk te maken starten we een traject **Toekomstbestendig Begroten** om de transparantie, de voorspelbaarheid en de stuurbaarheid van de begroting te verbeteren. Belangrijk onderdeel van het traject toekomstbestendig begroten is het toepassen van het beginsel 'zero-based budgetting' op de huidige begroting. Afhankelijk van de resultaten betrekken we het algemeen bestuur hierbij. Dit zal op z'n vroegst bij de voorbereiding van de begroting 2021 zijn.

Kostentoedelingsverordening (KTV)

Bij de laatste herziening van de kostentoedelingsverordening in oktober 2017 (ten behoeve van het belastingjaar 2018) heeft het algemeen bestuur zich uitgesproken over de termijn van de technische

herziening van de KTV: Elke 2 jaar om de actualiteit van de onderliggende cijfers te waarborgen. Deze lijn houden wij aan.

Kwijtschelding

We zijn voor een rechtvaardige lastenverdeling. We handhaven het kwijtscheldingsbeleid. We sluiten hiervoor aan bij het kwijtscheldingsbeleid van de gemeenten. Mochten de kwijtscheldingsnormen door gemeenten in ons werkgebied worden gewijzigd, dan wordt expliciet aan het algemeen bestuur voorgelegd of het waterschap deze aanpassingen zal volgen.

Samenwerken aan toekomstbestendig waterbeheer

Deze coalitie kijkt uit naar de komende bestuursperiode. Met dit akkoord hebben we vorm gegeven aan onze ambities voor de komende vier jaar. We hebben de inbreng van de andere partijen in het algemeen bestuur betrokken in de discussies bij het opstellen van dit akkoord. Komende jaren gaan we aan de slag met de verdere uitwerking van ambities uit het coalitieakkoord. Dit doen we graag in goede samenwerking met het algemeen bestuur. We bieden een uitgestoken hand om samen te werken aan toekomstbestendig waterbeheer!

Getekend te Houten op dinsdag 28 mei 2019,

Mevr. J.A. (Els) Otterman

Water Natuurlijk

Dhr M. (Martin) Jansen

Water Natuurlijk

Dhr. L. (Bert) de Groot

Landbouw, Natuur en Economie

Dhr. G.H.J. (Gert-Jan) Weierink

Landbouw, Natuur en Economie

Dhr. B. (Bernard) de Jong

Christen Democratisch Appèl

Mevr. K H. (Karin) Sommer-De Vries

Christen Democratisch Appèl

Dhr. C.G. (Constantijn) Jansen op de Haar

Partij van de Arbeid

Dhr. W. (Willem) Heesen

Partij van de Arbeid

Afkortingenlijst

AORTA	adaptieve oostelijke regionale temporele aanvoer
Duurzaam GWW	duurzaam grond-, weg, en waterbouw
KRW	Kaderrichtlijn Water
KWA+	uitbreiding klimaatbestendige wateraanvoer
MVO	maatschappelijk verantwoord ondernemen
POA	permanente oostelijke aanvoer
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
U16	16 Utrechtse gemeenten